

Anmeldelse af Knud Vilby

TRUMP: IKKE EN AFVIGELSE MEN EN VANVITTIG LOGIK

Det er derfor det ikke er nok at sige nej

Vi er stadig tilbøjelige til at opfatte Trump på præsidentposten som et uheld, en afvigelse. Og vi er næsten nødt til det for at kunne holde det ud. Vi er nødt til at tro på, at en vis form for normalitet vil vende tilbage.

Naomi Kleins beretning er en anden. Trump er en logisk konklusion, på tendenser vi har set gennem det sidste halve århundrede. Han er symbolet på dekonstruktionen af den politiske stat og på de store selskabers overtagelse af staten. Han er samtidig selv som et enmands-megabrand personificeringen af sammenmeltingen af menneske og firma, og han gør dermed også alle traditionelle krav – for eksempel om at en præsident ikke må have væsentlige uvedkommende økonomiske interesser – meningsløst. Alt, hvad Trump gør, er en del af hans virksomhed og af hans brand.

Klein har i mange år beskæftiget sig med temaer omkring økonomiske og politiske chok. Hun har dokumenteret, hvordan neoliberalismen lod sig gennemføre i land efter land netop i forlængelse af kriser og chok, som satte almindelige politiske mekanismer ud af kraft og gjorde det muligt pludseligt og radikalt at ændre virkeligheden. Og nu må vi vente, at Trump-regeringen også vil bruge kriser og chok til at gå endnu længere i den forkerte retning.

Klein beskriver hovedsøjlerne i Trumps projekt sådan: Dekonstruktionen af den regulerende stat, en bredside mod velfærdsstaten og offentlig service, frisættelsen af et nationalt fossilt brændstofvanvid, samt en civilisationskrig mod immigranter og ”radikal islamisk terrorisme”.

Det er en politik baseret på, at man giver de forkerte skylden for problemerne, og en politik baseret på trusler. Og det er samtidig en politik, der vil udløse kriser, som vil få regeringen til at prøve at gennemføre endnu mere radikale ændringer i retning af at gøre staten til et firma.

I øvrigt er det interessant hvorledes Naomi Klein beskriver Trump-firmaet som et klart eksempel på det moderne firma, der reelt kun er og sælger sit brand og ikke selv er et virkeligt produktionsselskab. Det er en model, som benyttes af masser af multinationale som alene sælger et navn, mens det produkt der følger med, som eksempelvis kaffe (Starbucks), sko (Nike), computere (Apple) skabes af underleverandører og underleverandørers underleverandører, således at ingen i virksomhedstoppen nogensinde kan gøres ansvarlige for noget som helst.

Man skal altid forholde sig kritisk, også til den kritiske forfatter. Prøver Naomi Klein at få virkeligheden til at passe til den teori, hun allerede udfoldede med sin bog ”Chokdoktrinen” for 10 år siden?

Som læser bliver man mere og mere deprimeret efterhånden som de første 200 sider vendes, og man håber i sit stille sind, at hun overdriber. Men desværre dokumenterer Klein vanviddet og dets egen vanvittige logik. Eksempelvis gennemgår hun ret minutiøst de personer, som Trump omgiver sig med i toppen, og hun dokumenterer dermed også, hvordan han gør det modsatte af det, han lovede med bebudelsen af et opgør med den bestående magt. Der er givetvis mennesker blandt rådgiverne, der prøver at dæmpe Trump ned en gang imellem, men Trump er grundlæggende slet ikke alene. Han er omgivet af milliardærer og virksomhedsinteressenter, der har alle mulige andre interesser end offentligheden

Naomi Klein:
 Nej er ikke nok. Modstand mod Trump &
 Højrepopulismens Chokpolitik.
 302 sider. kr 300- (vejledende) . Forlaget Klim

og staten og dens borgere. Borgerne er kun interessante som kunder.

Læs selv analysen. Jeg har ikke forudsætninger for at eftertjekke enhver oplysning, men det virker veldokumenteret. Og det i et sådant omfang, at læsningen kun gør en endnu mere bekymret for klodens fremtid.

Klein er lige så bekymret, og det er derfor hun med sin titel og i sin tekst siger, at det ikke er nok at sige nej til Trump. Der skal meget mere til. Det handler bogens sidste tredjedel om. Hvordan kan vi bygge noget op, der går ud over protestdemonstrationer mod løgn og svigt og nedskæringer og trusler? Hvordan kan vi komme ud over at sige nej og også sige ja til noget sammen – gå ind for noget, der gør det muligt at drømme om en bedre og sikrere fremtid.

Bogens sidste del er ikke tilstrækkeligt til at fjerne depressionen eller angsten. Men den er blandt andet en beskrivelse af en lang række bevægelser, som prøver at opbygge noget, der er stærkt nok til også at kunne stå imod og give svar på kriser. Hvordan kan vi skabe bevægelser, der har omsorgen for jorden og for mennesker som sit fokus. Titusinder reagerer på det aktuelle vanvid, og derfor sker der også meget positivt i kølvandet på Trump.

Interessant nok har Naomi Klein i dette afsnit et stærkt fokus på verdens oprindelige folk, der ofte lever mere bæredygtigt og ansvarligt end den forbrugsgrådige moderne individualist. Hun skriver om Standing Rock i USA, og hun er selv en del af udviklingen af det, der i Canada er blevet til "Leap-manifestet" om muligheden for en anden og bedre fremtid. Det er et visionært manifest udviklet i samarbejde mellem enkeltpersoner, oprindelige folks organisationer og civilsamfundsorganisati-

oner. Gennem det hele går et stærkt ønske om at også skabe et mere korrekt billede af verden og af klodens og menneskers reelle behov. (Man fristes til at sige 'gøre op med fake news').

Med Naomi Kleins egne ord er midterpartiernes forsøg på lidt småjusteringer i det rædselssamfund, der tegner sig, slet ikke tilstrækkelig. Det er en alt for begrænset vision, som ikke formår at stoppe et yderste højres flodbølge. "Et samfund med ekstrem ulighed, utilslørret nyfascistiske tendenser og et klima, der er ved at kollapse, er sygt, og neoliberalismen, som er en af hovedårsagerne til alle disse kriser, er en fuldstændig fejl-diagnosticeret medicin".

Overfor det står "Et fængende JA, som opstiller en plan for mærkbare forbedringer af det daglige liv, som ikke er bange for stærke ord som omfordeling og kompensation, og som er indstillet på at udfordre den vestlige kulturs lighedstegn mellem et "godt liv" og et stadigt stigende forbrug, inden for stadigt mere isolerede forbrugergrupper, uagtet hvad vores klode kan bære, eller hvad der i virkeligheden fører til den dybeste tilfredsstillelse."

Jeg ved ikke, om det er overbevisende nok, til at jeg helt tør tro på mulighederne. Men jeg er samtidig overbevist om, at visionen er uomgængeligt nødvendig, hvis vi skal undgå at ikke blot USA men også resten af kloden køres i sæk. Det er en vigtig bog, der beskriver en nødvendig kamp.